

Márk evangéliuma

Lekció: Ézs. 40.1-11
Textus: Mk. 1.1-15

2010. febr. 7.
Gazdagrét

Az evangélium kezdete

Márk evangéliuma a négy evangélium közül a legkorábban íródott, valamint a legrövidebb, a legtömörebb. Ha valaki egyben végigolvassa, az a benyomása támad, hogy a szerző szinte végigsiet Jézus életén, hogy elmondja a számára a legfontosabbat: a megfeszített Jézus nem más, mint Isten Fia, az utolsó idők királya és uralkodója, akiben minden népeknek szabadulás és új élet adatik. Az előttünk álló időszakban Márk írása alapján fogunk beletekinteni az evangélium, az örömhír alapjaiba. Kicsoda Jézus Krisztus? Hogyan munkálkodik Isten Fia? Mit jelent követni, tanítványaivá lenni? Hogyan osztja meg mindazokat, akik találkoznak vele? Melyek a legalapvetőbb tanításai, és mire hív ezeken keresztül bennünket ma, a 21. században? Mindezzel az a célunk, hogy mélyre eresszük a gyökereinket az evangélium igazságába, hogy megerősödjünk, és hogy egyszerű és gyakorlatias módon formálódjunk, mint Krisztus népe.

A ma olvasott szakasz Márk evangéliuma bevezetője. Egy olyan nyitány, amely elénk adja azt, akiről az egész könyv szól; bemutatja Jézust, de úgy, hogy az olvasó már ezen a ponton többet tud meg róla, mint mindazok, akik vele egy időben éltek, akár követték őt, akár ellenségei voltak, és vesztére törtek. „*Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete*”, ami előttünk áll; de ez a kezdet hordozza mindazt, ami majd később kibontakozik Márk munkájában. De hogy – Márkhoz hasonlóan – ne szaporítsam a szót feleslegesen, azonnal vágjunk bele az örömhír szívébe, lényegébe! Három oldalról fogjuk körüljárni a Jézus Krisztusról szóló evangéliumot: 1. Az evangélium a világ történelmébe ágyazott; 2. Az evangélium Jézus Krisztusról szól, azaz Krisztus-központú; 3. Az evangélium radikális változásra hív.

I. Az evangélium történetisége

Márk az evangélium kezdetét nem Jézus születésére teszi (amiről nem is beszél), hanem Jézus előfutárához, Keresztelő Jánoshoz kapcsolja. Keresztelő János Istentől való küldetése, prófétai fellépése tömegeket mozgat meg, akik készülnek az Úr eljövetelére. Azonban Keresztelő János sem a „semiből” lép elő, sőt, üzenete sem előzmény nélküli szó. Márk (és az összes többi evangélista) a több száz évvel korábban élt Ézsaiás próféta szolgálatához köti az örömhír kezdetét: „*amint meg van írva Ézsaiás próféta könyvében: Íme, elküldöm előtted követemet, aki elkészíti utadat; kiáltó hangja szól a pusztában. Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!*” Több száz évvel Jézus megjelenése előtt Isten megszólalt és cselekedett Izráel életében. Egy konkrét történelmi helyzetben, a babiloni fogság idején Isten szava megszólalt és bejelentette a jó hírt, az örömhírt: Isten nem felejtette el az ő népét, leteltek fogságának napjai, az Úr uralkodik és újat cselekszik, eljön hatalommal és szabadulást szerez népének. És az Úr ezt megcselekedte, Izráel megszabadult a babiloni fogságból, az

örömhír valóság lett, Jeruzsálem és a templom újra felépült. És most itt vagyunk egy újabb korban, ahol ugyanez az Isten a régi szavak által újonnan megszólal, újra örömhírt hirdet, újra szabadulást készít; de mindez nem független mindattól, amit Isten korábban cselekedett. Jézust megelőzi János, Jánost Ézsaiás és sokan mások, mert Isten fokozatosan bontja ki terveit a történelem folyamán. Jézus Krisztus evangéliuma a történelemben ágyazott, részese annak a világnak, amelyben a mindennapok, a hetek, a évek, az évszázadok és évezredek követik egymást, és ezért nyilvánvaló, hogy annak, amit Isten tegnap cselekedett, jelentősége van a mában és a holnapban.

Mi ennek a jelentősége számunkra? Az, hogy az örömhír nem pusztán valamiféle lelki átélés. Számosan azzal találkoznak, arra várnak, azt élték meg, hogy Isten hatalmas szeretete, valósága Jézus Krisztus által elárasztotta életüket. Szeretetet, szabadulást, megújulást, lelkesedést vagy éppen belső békét hozott. Mindez helyén is van; mindez része annak, amiért Jézus Krisztus eljövetele valóban jó hír, örömhír. De az evangélium nem pusztán ennyi. Nem kizárólag nagyszerű tapasztalat, egzisztenciális változás, átformálódó élet. Nem valamiféle megfoghatatlan, különös lelkiállapot, amelyet az arra fogékonyak, a „vallásos típusok” átélnek, hogy mindeközben azok, akik racionális beállítottságúnak tartják magukat, azt mondhassák, nekik ehhez semmi közük. Mindaz, amit ennyire személyesen átélés része Isten azon munkájának, amit a történelemben végez. Az evangélium nem egy lelkiállapot, nem misztikus tapasztalat, nem lelki tanácsadás, nem váratlan megvilágosodás, hanem a teremtő és szabadító Isten munkálkodása abban a világban, aminek mi is részesei vagyunk.

Mindez – a másik oldalról nézve – nem jelenti azt, hogy Ézsaiás, vagy Keresztelő János nem lettek volna a Szentlélek által megragadott emberek, mélyreható élményekkel és lelkesültséggel. Egyikük sem konzervatív hagyományőrző volt, akik Isten múltbeli tetteit örök erkölcsi értékek formáitákká formálták volna, hogy azután ezen értékek megőrzői legyenek. Az evangélium nem történelmi ismeret, hagyományápolás, konzervatív és polgári életforma, hanem az élő Isten élő cselekedete a mában.

Az evangélium nem pusztán a jelenben újít meg, változtat át, hanem meggyökereztet. Bekapcsol egy olyan folyamatba, amely évezredek óta zajlik; tiéd lesz Jézus, Keresztelő János, Ézsaiás, és a többiek. Az ő történetük, az örömhír, Isten uralkodásának története a te történeteddé lesz. Nem idegen mindez számodra, hiszen ami ott és akkor történt, abban benne vagyunk mi is, itt és most. Éppen azért az örömhír identitást formál; hiszen egy közösség, bibliai szóval egy nép, Isten népének a tagjai leszünk általa. Feltárul a múltunk, és akinek múltja van, annak identitása is van, annak jelene és jövője is van. Egy egyre inkább gyökértelessé és elidegenedetté váló társadalomban gyökereket eresztünk a szabadító Isten szabadító tetteibe, és innen merítjük az erőt, a reménységet a jelenben és a jövőre nézve, akármilyen kilátástalan legyen is a jövő. A mi történetünkben, a mi családjunk (Isten népe) számtalan alkalommal volt kilátástalan helyzetben, de a mi Istenünk újra és újra megjelent és cselekedett. Dicsőség az Úrnak azért, hogy a Jézus Krisztusról szóló örömhír jelen van és munkálkodik a világban!

II. Az evangélium Krisztus-központú

Napjainkban a világ újra vallásossá válik. Miközben a kereszténységet általános elutasítás veszi körül, mondván, hogy az egyház dogmatikus, klerikális és intoleráns, egye többen keresnek valamiféle vallásosságot, spiritualitást. Ezekbe a keresésekbe sok minden belefér; nem ritkán még Jézus is. Jézus, és bizonyos állításai – valamint egyéb, neki tulajdonított állítások – úgy jelennek meg, mint amelyek igazolják, garantálják, hogy az éppen aktuális keresés, gondolkodásmód vagy éppen vallási tapasztalat valójában keresztény, csak éppen az egyház kontrolláló hatalma alól kivonja magát. Mindezek fényében tekintsünk arra, hogy mit jelent, hogy az evangélium Krisztus-központú, mi az a spiritualitás, vallásosság, amely valóban krisztusinak mondhatja magát.

Az evangélium kezdetéről írva Márk lényegében elénk adja mindazt, ami majd megvalósul Jézus története során. Egészen Jézus Krisztus haláláig és feltámadásáig minden Jézusra mutat. Eltéveszthetetlen, hogy Márk elképzelésében ki áll mindenek középpontjában. Négy tanú is van, aki Jézusra mutat, és aki elsősorban Őrá mutat.

Márk – és a kora kereszténység – magyarázatában Jézusra mutat az Ószövetségi Szentírás. Ézsaiás prófétát idézi, akinek szavai beteljesedtek egy konkrét történelmi helyzetben, de amely szavak mégis egészen mostanáig vártak arra, hogy beteljesedjenek abban, akinek az útját Keresztelő János készíti. Amikor „*eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban*”, beteljesedett mindaz, amiről Ézsaiás próféta beszélt. Jézust Krisztust ismerve felnyílik a szemünk arra, hogy Isten szava mindenhol róla tesz bizonyosságot.

Hasonlóan Jézusra mutat Isten embere, a próféta, Keresztelő János is. Keresztelő János megállhatna magában is, hiszen évszázadok óta nem támadt próféta Izraelben. Hamarosan egy hatalmas és nem intézményes vallási mozgalom élén találja magát, hiszen „*kiment hozzá Júdea egész vidéke, kimentek a jeruzsálemiek is mind.*” János hirdeti Isten igéjét, és megkereszteli azokat, akik megvallották bűneiket, és készek újat kezdeni. Ez a János azonban nem magának épít vallási birodalmat, hanem arra mutat, akivel szemben ő, a mindenható Isten prófétája még arra sem méltó, hogy a legszolgáibb cselekedetet elvégezze, azaz megoldja saruja szíját. Az a próféta, tanító, vallási vezető, aki valóban az evangélium elkötelezettje, mindig túlmutat önmagán, hiszen az evangélium Krisztus-központú. Nem arra való Jézus, hogy igazolja a spirituális vezető, a próféta igaz voltát – ahogy ma sokan próbálkoznak ezzel -, hanem a vezető van arra, hogy minden lehetőségével önmagán túl, az Úrra mutasson. Az igaz vagy hamis lelkiesség kritériuma ez.

Márk azonban ennél nagyobb dolgokról is bizonyosságot tesz, hiszen még az Atya és a Szentlélek is Jézusra mutatnak: „*Amikor (Jézus) jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a Lélek, mint egy galamb; a mennyből pedig hang hallatszott: Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.*” Ami a földön történik Jézusban annyira fontos, hogy megnyílik a menny, hogy még a menny is róla beszéljen, és őt helyezze a középpontba. A Szentlélek leszáll rá, mintegy pecsétként, felruházva erővel és hatalommal, az Atya pedig ugyanakkor bizonyosságot tesz arról, hogy a Názáreti Jézus az ő Fia, akiben örömét találja. A Szentháromság Isten csodálatos egységében az Atya és a Lélek a Fiúra mutat, aki a vízbe való alámerülésével a halálba való bemerülését elővételezi. Az evangélium Jézus Krisztus

központú, hiszen még a menny is róla beszél! Minden lelkiesség kritériuma, hogy Jézust helyezi-e a középpontba.

Végül Jézusra mutat még a sötétség ereje, a Sátán is, hiszen azonnal felismeri, kivel áll szemben: Jézus „*negyven napig volt a pusztában, miközben kísértette őt a Sátán.*” Márk evangéliumának hatalmas iróniája, hogy míg kortársai számára igen lassan, vagy egyáltalán nem világosodik meg, hogy kicsoda Jézus, és mit is jelent, hogy ő Isten Fia, a démonok az elsők, akik felismerik, és kimondják róla az igazságot. Akarva-akaratlanul, nem örömmel, hanem rettegetve, ellene támadva és őt kísértve, de még a gonosz erők is Jézusra mutatnak.

Márk tehát egy olyan világot ad az olvasó elé, amely minden részletében Krisztusról szól. Róla tesznek bizonyosságot a Szentírás, a próféták, maga Isten, de még a gonosz erők is. Láttuk azt is, hogy a mai mindenféle spiritualitások, próbálkozások, útkeresések között hogyan lesz az igazi örömhír megkülönböztetőjévé a Krisztus-központúság. Van azonban ennek egy másik oldala is, ami különösen fontos azoknak, akik keresik Jézus. Tudniillik egy olyan világban élünk, amelyben – igaz, hogy elrejtve – de minden Jézusra mutat, és Jézusról szól. Pál apostol így fogalmazza ezt meg: „*Mert benne (Jézusban) teremtett minden a mennyen és a földön ... minden általa és reá nézve teremtett. Ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn.*” (Kol. 1.16-17) és éppen ezért számos út vezet el Jézus Krisztushoz, akiben Isten teljessége van jelen. Nem azt mondom, hogy sok út vezet Istenhez, és ezek közül egy Jézus útja. Hanem azt, hogy az egyetlen út, az evangélium maga Jézus Krisztus, de számos úton vezethet el a Lélek ehhez a Krisztushoz. A magától értetődő út az Isten igéjének az útja, amely egyszer csak megelevenedik számodra, szíven üt, foglyul ejt. És ez semmiképpen nem megkerülhető, nem mellőzhető. Ugyanakkor ma számosan máshol indulnak el. Vannak, aki szembe találják magukat a Sátán megkötoző és pusztító erejével. Körbefogta életüket valamilyen területe a kísértés ereje, a gonoszság hatalma, és ebből menekülve mondják ki először: kell hogy legyen szabadulás ebből a nyomorúságból; ki szabadít meg a széthullástól? És úton vannak Jézus felé. Van, aki más vallásban indult el a keresésben, de Jézus egyszer csak közbeszólt. Ismerek egy férfit, aki jógában Jézus nevét mantrázta, és ez lett számára az út, amelyen elindult Jézus felé. Számosan vannak a muszlim világban, akik a Lélek direkt bizonyágtétele (általában álmok) által találkoznak először Jézussal. Vannak, akiket egy a természetben átélt misztikusnak nevezhető élmény vezet el Jézus felé. Megint mást egy igazán prófétikus műalkotás fog meg... Jézus nem hagyta magát bizonyosság nélkül ebben a világban, hiszen minden órá mutat, általa lett, és benne áll fenn. Ő a kezdet és a vég; ő az, aki betölti a világmindenséget –még a mai, megromlott formájában is.

III. Az evangélium alapvető változásra hív

Jézus Krisztus evangéliuma, ami történeti és Krisztus-központú, alapvető és mély változásra hív: „*betelt az idő, és elközelített már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!*” Mindaz, amit az Úr megígért, előkészített, Jézusban elközelgetett, érkezett, megjelent. Valami jelenvalóvá lett, ami eddig nem volt itt; valami elérhetővé lett, és ennek következményei vannak. Itt van Isten országa, Jézusban megjelent Isten uralma, és ez nem önmagáért való. Ha valaki be akar lépni,

ha valaki be akar kapcsolódni, meg akar gyökerezni az evangéliumban, ha valaki szeretné látni, hogy minden Jézus Krisztusra mutat ebben a világban, annak két felhívást intéz Jézus: „*térjetez meg, és higgyetek az evangéliumban.*” Mind a kettő teljesen személyes választ vár. Más nem térhet meg helyettem, és más nem hihet helyettem az örömhírben. Mellettem megtörténhet mindez, de az nem az enyém. Láthatom az eredményét, az áldását, a gyógyító hatását, a kihívást, amit magában foglal; de mindez rám nézve mégis semmi. Jézus szemtől szemben szól hozzád, és így hív változásra. Az Isten uralma eljött, és neked állást kell foglalni. Ha nem foglalsz állást, nemet mondasz rá. A „nem válasz” is „nem” válasz.

De mit jelent megtérni és hinni? A megtérés elfordulás mindattól, ami nem egyezik Isten uralmával, és odafordulás Jézushoz. A megtérés az, amit Keresztelő János is hirdetett: elfordulás a bűntől, elhagyása az istentelenségnek, hiszen úgy nem léphetsz be Jézus által Isten uralmának az erőterébe, hogy az életed nem változik meg. Ehhez azonban hinni kell az örömhírben. Miért másért hagynék fel a régi útjaimmal, hacsak azért nem, mert hiszem, hogy Jézus valami egészen újat és gyönyörűségeset készített? Hallgasd meg, hogyan beszél az örömhírről Ézsaiás:

*„Magas hegyre menj föl, ki örömhírt viszel Sionnak,
kiálts erős hangon, ki örömhírt viszel Jeruzsálemnek!
Kiálts, ne félj! Mondd Júda városainak: Itt van Istenetek!
Az én uram, az Úr jön hatalommal, karja uralkodik.
Vele jön szerzeménye, előtte jön, amiért fáradozott.
Mint pásztor, úgy legelteti nyáját,
Karjára gyűjti a bárányokat, ölébe veszi őket,
Az anyajuhokat szelíden terelgeti.” (Ézs. 40.9-11)*

Isten uralkodik, hatalommal jön – de nem azért, hogy elpusztítson, hanem azért, hogy a karjába vegyen. Azért jött el, azért merült bele nemcsak a Jordánba, hanem az iszonyatos keresztalálba, és azért támadt fel, hogy téged az Atya uralmába vezessen. De milyen módon? Úgy, mint amikor a pásztor legelteti a nyáját, karjába veszi a sebzettet, ölébe veszi a beteget. Ez a jó hír, ez az örömhír. Csak az tér meg, az hagyja el gonosz útjait, aki hiszi, hogy Jézus uralma ezt az áldást hozza neki. Ugyanakkor az, aki hisz ebben a Jézusban, aki hiszi, hogy Isten uralma kegyelmes, csodálatos uralom, nem teheti, hogy ne térjen meg, ne forduljon el gonosz és hamis dolgaitól. Csak az tér meg, aki hisz az evangéliumban. Aki hisz az evangéliumban, az bizonyosan megtér. Az örömhír ma, itt és most számunkra az, hogy mindez elérhető. Minden elkészített. Minden érted munkált az évszázadokon keresztül; minden Jézus felé irányít, hív, sodor téged ma. Bárcsak lenne ez most számodra az evangélium kezdete. Bárcsak azt mondanád neki, Uram, Istenem, adj most új szívet... ÁMEN!